ODEZWA
OBYWATELSKA
DO
DAM

WSzyſtkie Proiekta i układy nic nieznaczą, gdy nie ma śrzodkow podanych i obmyślonych iak nayprzyzwoitszych do ich uſkutecznienia. Słyszałem niedawno Radę Obywatelſką, co do Stroiow Dam, zdami się; iż wszyſtkie, choćby też i od nich samych były obmyślone, stosowne do zniesienia zbytkow układy, nie tak będą ſkuteczne, iak gdy będą poſtanowione surowe Prawa, na Kupcow i wszelkie inne Osoby, wprowadzaiące do Kraiu modę i zbytek. Nie ganię ia tego Proiektu, ażeby Damy między sobą ugody iakowe, co do ſtroiow i mody, na zniesienie zbytkow zrobiły, ale to dodaię, iż chcąc takowe układy mieć ſkuteczne, a zbytek wiecznemi czasy nie wracaiący się, trzeba koniecznie coś względem Kupcow poſtanowić, ktorzy widząc, iak Kobietki są ciekawe i nowość lubiące; a dyſtynkcyą niosąc w zazdrości między sobą, radeby zawsze mieć coś osobliwego. Kupcy zarzucaią Sklepy takiemi Towarami, ktore dla nich prędki odbyt, i użytek, a dla Dam wielką przynoszą satysfakcyą, dla Mężow zruynowanie się na maiątku, dla Kraiu zubożenie i wygubienie grosza, a to z tak wielką zarazą i szkodą, iż dobre Matki, oszczędne Zonki przymuszone są do podobnegoż trwonienia maiątku, nieiakąś wyruwnania pierwszym Damom potrzebą; Lękać się iuż wprędce trzeba, ażeby same mody, nowe ſtroie, i meble, nie zaprzedały Kupcom, cały nasz maiątek. Niech do Kraiu takich nie sprowadzaią Towarow, nie będziemy mieli chęci, przyczyny i okazyi kupowania, inaczey nikt Dam nie dopilnuie, żadne im Prawo nie zabroni, i co na nich za kary? Kobiety tak panuią nad umysłami naszemi, iż gdy się czego naprą i

zechcą, na wszyſtko pozwolemy. Gdyby się pierwsze Damy, w tym pokazały wſtrzemięźliwe i życzliwe dla Kraiu, zapewne że i inne rownież poſtąpią, iuż to zapatruiąc się na ich wielki przykład, iuż to że tak śmiało Prawa przeſtąpić nie mogą, iuż że mnieyszy maiątek i doſtatki, chętnie ie nakłaniaią do oszczędności, niż do marnotrawstwa i zbytkow, ktore wyforsowany, i ledwie nie z płaczem wymuszony grosz, oddaią modnym Kupcom, i Pannom tak mieyscowym, ſkład i magazyn, ſtroiow w Warszawie trzymaiącym, iako i umyślnie z Paryża na Seym przybyłym, ażeby z hoyności niepotrzebney Dam niektorych odebrawszy znaczną ofiarę, a rozrzutności i ambicyi, w pośrzod ruin, obalin, i naywiększych nieszczęść Kraiowych, otrzymawszy zyſkowne ſkutki, wrociły się do swoiey Stolicy z wielkiemi kapitałami nierządu Polſkiego, ktore Kapitały zapewne że iuż nazad do Kraiu nie wrocą się, owszem chyba korzyſtaiąc Narod chciwy i łakomy z słabości umysłu Obywatelow i Obywatelek Kraiu naszego, z nieprzezorney Policyi, z nie exekucyi Legis Sumptuariæ, i tylu innych Praw, nowe nam iakie przyszle bliktry, ktoremi tak zawroci głowy, iż o tym myśl, o tym mowa przez długi czas będzie, aż nowość iakaś nie przerwie; tak to na samych cackach, fraszkach i krotofilach i czas trawiemy nayszacownieyszy, i grosz z krwawey pracy Rolnikow zyſkany; a niby w zachwyceniu od czynow, zdań i myśli Patryotycznych zoſtaiemy, nie uważaiąc na okoliczności teraźnieysze, nie kombinuiąc czasow przeszłych, i nie oglądaiąc się na czas przyszły. Wy Szlachetne Damy, powagą zdań zaszczycone, z wyboru myśli słynące, los nieszczęśny Kraiu, głęboko w umysł wrażony cierpiące, i do nieiakiego czasu nieuleczone noszące rany na sercu; Wy, ktore naymocnieysze iesteście do wznowienia sentymentow Obywatelſkich, odrzućcie te od was mamony, słabe łechcące umysły, okażcie w śrzod świata, te nayrzetelnieysze wieczno-trwałe zalety, ktore naylepszą okrasą, naylepszych i nieporownanych być mogą przymiotow, twierdzą Kraiu i uszczęśliwieniem całego Ludu. Jeżeli Wam szczodrobliwa Matka Oyczyzna dozwoliła szafować ma-

ią-

iątkiem, to możecie pożyteczną uczynić zamianę swey okazałości z dowodem serc Bohatyrſkich, z wydźwignieniem z przepaścitey toni klęſk zewsząd nasz Narod otaczaiących; Czyńcie z siebie ofiarę, urządziwszy Wasze roczne kapitały na garderobę, odtrąciwszy to, co na uczciwy i przyſtoyny potrzeba ubior, resztę hoynie szafuycie na potrzeby Kraiowe, zapisuiąc w Xięgi Dar wasz nieśmiertelny. Nie trzeba żadnych na to oddzielnych Kancellaryow; wpisać ie daycie do Akt Grodowych, nie dla czczey to rzucaiąc na Swiat chluby, ale dla sławy Jmienia i płci Obywatelek Polſkich, z ſkutecznym przykładem dla wielu tak licznych Dam Polſkich, z dowodem prawdziwego heroizmu, dla wiekow poźnieyszych i wzorem do naśladowania. Coż mowić? gdyby z takiey wzaiemney namowy i ligi możnych Obywatelek zrobiło się Korpus od dwudzieſtu tysięcy Woyſka przyłączone do innego generalnego Korpusu, z ich tylko worka opatrywane; uſkuteczniłaby to łatwo i prędko po Miaſtach Stołecznych, w Wdztwach, Ziemiach, i Powiatach, ichże dobrowolna suskrypcya, a w tym szukałyby Damy dla siebie pierwszeńſtwa i dyſtynkcyi, byłyby czczone i wielbione, za Zbawicielki od całego Narodu, dopominałyby się naywarowniey o zawdzięczenie męſtwem niezrownanym u wspoł-Obywatelow. Sam odgłos iakoby oświadczenia ofiary, ſta tyſięcy złł: na Woyſko, przez JW. Chodkiewiczowę Starościnę Zmudzką, ściągnął tysiączne pochwały, i prawdziwe podzięki w Obywatelach przychylnych Kraiowi; a w umysłach i sercach wszyſtkich, wyſtawił i zbudował Ołtarz czci i uszanowania. Czyńcie ieszcze ſkuteczniey namowami swoiemi, Przezacne Zonki, przewodzące nad umysłami Mężow, zaklinaycie na to, co ieſt nayświętszego, ażeby od zdań pożytecznych Kraiowi nie odſtąpili, lub dla przyiaźni, lub dla groźby, lub dla obietnic, lub dla datku, przekładaiąc przy poczciwym sposobie myślenia, i rzetelnym wszędzie poſtępowaniu, pracowitość i uboſtwo, niż przy niesprawiedliwości, przedaynym głosie, naiemniczym zdaniu, lub płatnym wyroku, naypierwsze bogactwa i doſtoieńſtwa.

Wy nieodrodne godnych Matek Corki, rzucaycie się do Nóg Oycowſkich, błagaiąc o prawdziwą miłość i życzliwość dla Kraiu, a gdy z czynności publicznych powroci do domu, nayuprzeymiey powitaycie: pytaiąc się naytroſkliwiey, co się też ſtało w Obradach pomyślnego dla Kraiu, lub iakie nadzieie dobra i pożytku?

Tym sposobem zapewne będziecie mocne oddalić nieszczęścia Kraiowe i zdarzyć mu los iak naylepszy. Łzy wasze, w oczach Rodzicielſkich droższe będą, nad perły i wszelkie kleynoty, tym to spolnym serc, zdań, i umysłow związkiem, można ratować Oyczyznę. (a)

Kończę tę moię krotką, do DAM odezwę, na ukazaniu zawsze Jm winnego szacunku, a dość dowiodſzy i wytknąwszy, iak mogą tey płci nayszlachetnieyszcy namowy być ſkuteczne, zapraszam do łączenia się w zdaniach Obywatelſkich i czynach do tego ſtosownych, z Synami Oyczyzny nieodrodnemi. Pełen uszanowania dla DAM dobrze myślący, i życzliwy Kraiowi swemu Obywatel wcześnie sobie rokuie, iż to Pismo będzie od Nich przyięte mile i łaskawie.

(a) *Co ſię tycże Kupcow podam Proiekt w udzielnym Piśmie.*